Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

17 päivänä joulukuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Sähköiset viestintäverkot ja -palvelut — Direktiivi 2002/20/EY — 12 ja 13 artikla — Hallinnolliset maksut — Järjestelmien asennusoikeuksia koskeva maksu — Soveltamisala — Kunnan säännöstö — Matkapuhelinantenneja koskeva maksu

Asiassa C-454/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka tribunal de première instance de Bruxelles (ensimmäisen asteen tuomioistuin, Bryssel, Belgia) on esittänyt 17.5.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.8.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Proximus SA, aiemmin Belgacom SA,

vastaan

Commune d'Etterbeek,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja M. Ilešič, joka hoitaa kolmannen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. Toader, D. Šváby, E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.9.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Proximus SA, aiemmin Belgacom SA, edustajinaan advocate B. Den Tandt ja advocaat H. De Bauw,

— commune d'Etterbeek, edustajinaan avocate I. Lemineur, avocat P. Vassart ja avocat T. Swennen,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Hottiaux ja L. Nicolae,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) (EYVL L 108, s. 21) 12 ja 13 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Proximus SA, aiemmin Belgacom SA, ja commune d'Etterbeek (Etterbeekin kunta, Belgia) ja jossa on kyseessä kyseisen kunnan alueelle asennettuja matkapuhelinantenneja koskeva maksu.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Valtuutusdirektiivin 1 artiklan, jonka otsikko on ”Tavoite ja soveltamisala”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamista varten myönnettäviin valtuutuksiin.”

4 Valtuutusdirektiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, 2 kohdan a alakohdassa säädetään, että ”yleisvaltuutuksella” tarkoitetaan ”jäsenvaltion vahvistamia lainsäädäntöpuitteita, joilla turvataan oikeus sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamiseen [ja joissa] säädetään alakohtaisista velvollisuuksista, joita voidaan soveltaa kaikkiin tai tietyntyyppisiin sähköisiin viestintäverkkoihin ja -palveluihin tämän direktiivin mukaisesti”.

5 Mainitun direktiivin 12 artikla koskee hallinnollisia maksuja, joita jäsenvaltiot voivat asettaa yleisvaltuutuksen mukaisesti palvelua tai verkkoa tarjoaville tai käyttöä koskevan oikeuden saaneille yrityksille, sekä edellytyksiä näiden maksujen asettamiseksi.

6 Valtuutusdirektiivin 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Käyttöä koskevia oikeuksia ja järjestelmien asennusoikeuksia koskevat maksut”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa asianomaiselle viranomaiselle mahdollisuuden asettaa maksuja radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien johdosta – – tai maksuja oikeuksista asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen, tarkoituksena näiden voimavarojen mahdollisimman tehokkaan käytön varmistaminen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nämä maksut ovat objektiivisesti perusteltavissa, avoimia, syrjimättömiä ja tavoitteeseen nähden oikeasuhteisia, ja niiden on otettava huomioon [sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33)] 8 artiklassa esitetyt tavoitteet.”

Belgian oikeus

7 Etterbeekin kunnanvaltuusto antoi 26.2.2007 maksuasetuksen, jolla otettiin käyttöön matkapuhelinantenneja koskeva vuotuinen maksu (jäljempänä maksuasetus), jota oli tarkoitus soveltaa 1.1.2007–31.12.2013.

8 Maksuasetuksen 1 §:ssä täsmennetään, että tämä maksu koskee ”Etterbeekin kunnan alueelle asennettuja matkapuhelinantenneja” ja että ”matkapuhelinantennilla” tarkoitetaan ”kaikkia antenneja, jotka lähettävät tai välittävät matkapuhelinviestinnän mahdollistavia sähkömagneettisia aaltoja ja jotka voivat olla yhdistettyjä erilliseen tukiasemaan ja kiinnitettyjä mastoon tai pylvääseen”.

9 Maksuasetuksen 2 §:n 1 momentissa säädetään, että pääasiassa kyseessä olevan maksun määrä on 4 000 euroa vuodessa yksikköä kohti, ja 3 §:ssä täsmennetään, että tähän määrään tehdään 2 prosentin indeksikorotus kunakin vuonna.

10 Maksuasetuksen 4 §:n mukaan tästä maksusta vastaavat ”yhteisvastuullisesti kaikki luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, joilla on matkapuhelinantenniin kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä. Jos useat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt omistavat antennin yhdessä tai käyttävät samaa antennia, kaikki yhteisomistajat tai esineoikeuden tai hyödyntämistä koskevan oikeuden haltijat vastaavat maksusta yhteisvastuullisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

11 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että Belgacom SA, jonka oikeuksien seuraaja on Proximus SA, on yleisen sähköisen viestintäverkon operaattori ja se omistaa ja hyödyntää tällä perusteella Etterbeekin kunnan alueelle asennettuja matkapuhelinantenneja.

12 Etterbeekin kunnan viranomaiset tekivät maksuasetuksen nojalla maksuunpanopäätökset, joilla Belgacom SA määrättiin maksamaan pääasiassa kyseessä olevaa maksua verovuodelta 2009 yhteensä 108 201,60 euroa. Näistä maksuunpanopäätöksistä tehtiin oikaisuvaatimus Etterbeekin kunnanhallitukselle. Oikaisuvaatimuksen tultua hylätyksi Belgacom SA nosti tribunal de première instance de Bruxellesissa (ensimmäisen asteen tuomioistuin, Bryssel) kanteen.

13 Belgacom SA väitti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa nostamansa kanteen tueksi, että kyseiset maksuunpanopäätökset eivät ole yhteensopivia valtuutusdirektiivin kanssa, koska mainitun direktiivin nojalla kaikki muut kuin sen 12 ja 13 artiklassa tarkoitetut maksut, joista matkapuhelinoperaattorien on vastattava, ovat kiellettyjä. Sen mukaan pääasiassa kyseessä oleva maksu kuuluu valtuutusdirektiivin soveltamisalaan, koska matkapuhelinantennit ovat mainitussa direktiivissä tarkoitettuja ”järjestelmiä”. Sen mukaan kyseinen maksu ei kuitenkaan täytä mainitun direktiivin 13 artiklassa säädettyjä edellytyksiä.

14 Etterbeekin kunta väitti, että valtuutusdirektiivin soveltamisala rajoittuu koskemaan vain yhteenliittämistä verkkoihin koskevien ehtojen määrittämistä. Sen mukaan pääasiassa kyseessä oleva maksu ei ole valtuutusdirektiivin 13 artiklassa tarkoitettu maksu eikä sen 12 artiklassa tarkoitetuttu maksu. Kyseessä on taloudelliseen toimintaan liittyvä vero, joka määritetään kunnan alueella sijaitsevien antennien perusteella ja joka on riippumaton järjestelmien asennusoikeuksien myöntämisestä.

15 Näiden huomautusten vuoksi ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäselvyyttä siitä, voidaanko valtuutusdirektiivin 12 ja 13 artiklaa soveltaa pääasiassa.

16 Tässä tilanteessa tribunal de première instance de Bruxelles (ensimmäisen asteen tuomioistuin, Bryssel) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [valtuutusdirektiivin] 12 ja 13 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että kansallisen viranomaisen tai paikallistason julkisyhteisön säännöstössä asetetaan talousarvioon liittyvistä syistä maksu, joka koskee julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen asennettuja, yleisvaltuutuksen nojalla toteutettavassa toiminnassa käytettäviä matkaviestinnän infrastruktuureja?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

17 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiallisesti, onko valtuutusdirektiivin 12 ja 13 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu asetetaan kaikille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, joilla on matkapuhelinantenniin kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä.

18 Aluksi on muistutettava, että valtuutusdirektiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan tätä direktiiviä sovelletaan sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamista varten myönnettäviin valtuutuksiin.

19 Kyseisessä direktiivissä ei säädetä ainoastaan yleisvaltuutusten tai radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien myöntämismenettelyä koskevista säännöistä ja kyseisten valtuutusten sisällöstä vaan myös kyseisiin menettelyihin liittyvien sellaisten maksujen luonteesta tai laajuudesta, joita jäsenvaltiot voivat määrätä sähköisten viestintäpalvelujen alan yrityksille (ks. tuomio Belgacom ja Mobistar, C-256/13 ja C-264/13, EU:C:2014:2149, 29 kohta ja tuomio Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, 15 kohta).

20 Kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, valtuutusdirektiivin yhteydessä jäsenvaltiot eivät voi periä sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamisesta muita kuin kyseisessä direktiivissä säädettyjä maksuja (tuomio Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, 16 kohta; ks. vastaavasti myös tuomio Vodafone España ja France Telecom España, C-55/11, C-57/11 ja C-58/11, EU:C:2012:446, 28 ja 29 kohta sekä tuomio Belgacom ja Mobistar, C-256/13 ja C-264/13, EU:C:2014:2149, 30 kohta).

21 Tästä seuraa, että jotta valtuutusdirektiivin säännöksiä voidaan soveltaa senkaltaiseen maksuun, josta on kyse pääasiassa, maksun perustana olevan tapahtuman täytyy liittyä yleisvaltuutusta koskevaan menettelyyn, jolla valtuutusdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti turvataan oikeus sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamiseen (tuomio Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, 17 kohta; ks. vastaavasti myös tuomio Fratelli De Pra ja SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, 41 kohta; tuomio komissio v. Ranska, C-485/11, EU:C:2013:427, 30, 31 ja 34 kohta sekä tuomio Vodafone Malta ja Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, 24 ja 25 kohta).

22 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on muistuttanut valtuutusdirektiivin 12 artiklan osalta, että maksu, jonka osalta maksuvelvollisuuden aiheuttava tapahtuma ei liity sähköisten viestintäpalvelujen markkinoille pääsyyn oikeuttavaan yleisvaltuutusmenettelyyn, ei kuulu kyseisen 12 artiklan soveltamisalaan (ks. mm. tuomio Vodafone Malta ja Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, 25 kohta ja tuomio Fratelli De Pra ja SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, 41 kohta).

23 Unionin tuomioistuin on muistuttanut valtuutusdirektiivin 13 artiklan osalta, että mainittu säännös ei koske kaikkia maksuja, joita peritään infrastruktuureista, jotka mahdollistavat sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamisen (tuomio Belgacom ja Mobistar, C-256/13 ja C-264/13, EU:C:2014:2149, 34 kohta ja tuomio Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, 18 kohta).

24 Kyseinen artikla koskee nimittäin edellytyksiä, joiden mukaisesti asetetaan maksuja radiotaajuuksien tai numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien johdosta tai oikeuksista asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen (tuomio Belgacom ja Mobistar, C-256/13 ja C-264/13, EU:C:2014:2149, 31 kohta ja tuomio Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, 19 kohta).

25 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että pääasiassa kyseessä olevasta maksusta ”vastaavat yhteisvastuullisesti kaikki luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, joilla on matkapuhelinantenniin kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä” ja että maksu koskee ”Etterbeekin kunnan alueelle asennettuja matkapuhelinantenneja”, joilla tarkoitetaan ”kaikkia antenneja, jotka lähettävät tai välittävät matkapuhelinviestinnän mahdollistavia sähkömagneettisia aaltoja ja jotka voivat olla yhteydessä erilliseen tukiasemaan ja kiinnitettyjä mastoon tai pylvääseen”.

26 Kuten unionin tuomioistuimelle toimitetuista huomautuksista käy ilmi, ei vaikuta siltä, että tämän maksun – joka koskee jokaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on matkapuhelinantenniin kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä, riippumatta siitä, onko tällä henkilöllä valtuutusdirektiivin nojalla myönnetty valtuutus – perustana oleva tapahtuma liittyisi yleiseen valtuutusmenettelyyn, jossa yrityksille annetaan oikeus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkastettava.

27 Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan valtuutusdirektiivin 13 artiklassa käytetyillä ilmaisuilla ”järjestelmät” ja ”asentaminen” viitataan fyysisiin infrastruktuureihin, joilla sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja voidaan tarjota, ja niiden fyysiseen paikoilleen asettamiseen kyseisen julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen (tuomio Belgacom ja Mobistar, C-256/13 ja C-264/13, EU:C:2014:2149, 33 kohta ja tuomio Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, 21 kohta).

28 Näin ollen on todettava, että vaikka pääasiassa kyseessä oleva maksu asetetaan jokaiselle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on matkapuhelinantenniin, joka on fyysinen infrastruktuuri, jolla sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja voidaan tarjota, kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä, kyseinen maksu ei kuitenkaan vaikuta ominaisuuksiltaan maksulta, joka sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoaville yrityksille asetettaisiin vastikkeena oikeudesta asentaa järjestelmiä.

29 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että valtuutusdirektiivin 6 ja 13 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu asetetaan jokaiselle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on matkapuhelinantenniin kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä.

Oikeudenkäyntikulut

30 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) 12 ja 13 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu asetetaan jokaiselle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on matkapuhelinantenniin kohdistuva esineoikeus tai oikeus hyödyntää sitä.

Allekirjoitukset